

Personatges convertits en paraules

David Paloma,
Personatges convertits en paraules,
Col·lecció «Tornaveu»,
Editorial Barcnova,
Barcelona 2015.

Editorial Barcnova presenta un nou títol en la seva col·lecció «Torna-

veu», el lema de la qual és «Manuals imprescindibles del català actual». Aquest nou títol, *Personatges convertits en paraules*, de David Paloma, ens presenta 175 epònims. (Recordem que els epònims són noms propis de personatges que acaben convertint-se en noms comuns.)

Aquesta seria l'explicació més o menys asèptica i descriptiva de l'obra, però aquesta pretén anar molt més enllà. I és així perquè satisfarà amb escreix lectors que estiguin interessats d'una manera o d'una altra en alguna d'aquestes tres disciplines: la història (subapartat «El personatge»), la llengua catalana (subapartat «La paraula») o simplement la cultura general o popular (subapartat «La curiositat»).

Endinsem-nos-hi una mica. Les persones interessades en la història, en comentar cada personatge i contextualitzar la seva vida, hi trobaran ben reflectida i comentada l'època en què va

viure i els fets que li van donar notorietat per a esdevenir un personatge destacat.

Les persones que s'interessin per la llengua en un sentit ampli, hi trobaran un munt de curiositats lingüístiques —l'obra, val a dir-ho, sempre manté un caràcter divulgatiu, adreçat a tots els públics—, sobretot quan comenta les vicissituds filològiques que han donat lloc a la formació o creació de cada paraula. En algun cas n'hi ha per a sucari-hi pa.

I, finalment, en «La curiositat», que és el subapartat més obert de tots tres, l'autor comenta els aspectes més curiosos, amens o interessants relacionats amb el personatge històric o la paraula, i ho fa des de la literatura o la ciència, quan convé, però també des de la facècia o l'anècdota, quan s'ho valen.

D'aquesta manera el lector esbrinarà quins personatges s'amaguen darrere paraules com *canyardo*, *magdalena* o *sequoia*. També sabrà per

què un *casanova* és un seductor o que Ràdio Macuto va existir realment.

Aquesta és una obra que pot llegir-se seguida o bé anar-la assaborint per etapes; també serveix com a obra de consulta. Però estic convençut que les persones que la llegeixin quedaran seduïdes per algun motiu o altre.

L'obra està redactada amb un estil volgudament proper al lector, allunyat de qualsevol enfaristolament erudit. I David Paloma ens subministra, per acumulació, una mina d'informació i de cultura popular, que passa convenientment pel sedàs i ens serveix d'una manera amena, didàctica i divertida. Aquesta és potser la millor de les seves virtuts.

Estic convençut que la lectura del llibre et farà una mica més savi (o, per dir-ho millor, una mica menys ignorant). ♦

FRANCESC SOLÀ

L'imperi de la llengua comuna

Juan Carlos Moreno Cabrera,
L'imperi de la llengua comuna. Guia de l'imperialisme lingüístic espanyol,
Voliana Edicions,
Argentona 2014.

Juan Carlos Moreno Cabrera (Madrid, 1956), catedràtic de lingüística i assa-

gista, és del parer que la ideologia monolingüista duu a actituds que contribueixen al mal funcionament social i a la manca de concòrdia. Ens ho explica en *L'imperi de la llengua comuna. Guia de l'imperialisme lingüístic espanyol*.

En la introducció d'aquesta interessant novetat editorial, Sílvia Senz, filòloga, diu que la reflexió sobre la natura del llenguatge sorgeix de les societats conqueridores, les quals van produir idees i mites que justificaven l'encimbellament de les llengües imperials: «Una acció política deliberada ha fet, a més, que la llengua de conquesta arrelés i sovint fos acceptada com a pròpia per la població colonitzada.»

En el cas del castellà, Moreno Cabrera atribueix les arrels de l'espanyolisme lingüístic al magisteri de Ramon

Menéndez Pidal, filòleg, i de Miguel de Unamuno, filòsof. Tant el galleg com el basc parlen de les virtuts del castellà en l'àmbit internacional.

L'imperi de la llengua comuna s'estructura per capítols, segons els diferents dominis del castellà (filològic, històric, educatiu, econòmic...). L'autor del llibre va desmantant la dèria de presentar el castellà com una de les llengües superiors del planeta. I denuncia que aquests aires de grandesa siguin una justificació cultural de recolonització econòmica sobre les altres llengües peninsulars i americanes: «Un dels mecanismes ideològics més recurrents de la nostra societat és el de presentar determinats interessos particulars com a interessos generals.»

En aquest sentit, Moreno Cabrera considera que la po-

lítica monolingüista de l'Estat espanyol ha estat «declaradament etnocida». La imposició del castellà a hores d'ara a la Franja de Ponent, per exemple, deixa en un 10% l'ús del català, com a llengua habitual entre els alumnes del CEIP San José de Calasanz de Fraga, col·legi que es defineix com a trilingüe (castellà, anglès, català). Segons la web de l'escola, en el mateix gràfic lingüístic també consta que un 16% dels alumnes fan servir tant el català com el castellà. La resta recau en un 64%, els quals s'expressen correntment en castellà i el tant per cent restant és atribuït a altres llengües (búlgar, àrab, romanès...). Mala peça al teler! ♦

QUIM GIBERT